

Els Llibres

RIMES ALGUERESES

de Rafael Catardi

L'Alguer (Sardenya).

L'Editorial Barcino va crear la "Biblioteca Algueresa" amb el propòsit d'editar aquelles obres d'autors algueresos que mantenen fidelitat a llur llengua nadiua, en definitiva una branca més del tronc lingüístic que té les arrels a les terres catalanes, tot establint, així, el corrent de saba que, a l'abastar les fibres més llunyanes, constitueix el fluid nutricional de l'arbre sencer per tal d'evitar que cap part no es mori.

El primer volum publicat dins aquesta col·lecció fou la primera part de la *Gramàtica algueresa* de Joan Pais, amb introducció i notes de Pasqual Scanu; el segon, un llibre de poemes, *Les veus* de Francesc Manunta i el tercer, un altre llibre de poemes, *Rimes alguereses* de Rafael Catardi, que acabem de rebre.

Rafael Catardi, nat a l'Alguer el 26 de novembre de 1892, després del període de la joventut, passada estudiant, menà una agitada vida militar, havent pres part a les dues Guerres Mundials, i, en l'endemig, en sengles missions geogràfiques que el dugueren a l'Egeu, a Somàlia, a Albània, i a la guerra d'Etiòpia, fins que l'any 1945 es retirà del servei actiu i retornà al seu Alguer natal. És curiós que aquest recull de poemes neixi a partir del 1945 i que, tret d'una dedicatòria als "meus soldats de la gloriosa Brigada Sassari", que encapçala el poema *Meditacions*, no figuri cap referència a les vicissituds que haurà hagut de passar durant aquest llarg període. Com assenyala Antoni Oliva en el pròleg —un consciencios estudi de la poesia de Catardi— semblaria que amb aquest llibre "l'autor ha volgut retrobar-se en els llargament somniats indrets de la infantesa; ha volgut oblidar un passat d'honors guanyats a pols, i, certament, també d'amargors; amb aquest llibre s'enfronta amb el passat, potser mogut inconscientment pel desig del contrast, i ha creat un nou món seu, modest, afectuosament nostrat, serè, ple de bonhomia, indulgent".

Rafael Catardi, de més a més, ha estat mogut pel desig d'oferir aquest llibre als seus "amics catalans", a qui el dedica, sobretot perquè, a més de l'interès poètic de les seves rimes, creu que contenen un interès lingüístic "per a documentar l'actual estat de la parla catalana de l'Alguer".

Per aquest motiu els poemes han estat teixits "en l'actual vernacle de l'Alguer; el vernacle de cada dia, dels pobres i dels rics, de les cases senyorials i dels racons del port". I prossegueix dient en aquesta seva dedicatòria als catalans: "Amb aquest idioma, talment com ha pervingut a nosaltres fins avui, després de mil tribulacions però conservant intacta l'essència... el bell catalanesc del mil tres-cents, hem vist les ombres fugisseres de la nostra imaginació".

Així, doncs, Rafael Catardi s'ha encarregat d'anotar a peu de pàgina les aclaracions i equivalències de cada uns dels mots i frases que poden resultar estranys, i signa així perquè la paraula ha degenerat, perquè és un derivat de l'italià, a través del logudorès, o bé per raons semàntiques. Alhora, algunes de les rimes vénen acompanyades de les partitures de les melodies que inspiraren les poesies o, millor, de les músiques que foren escrites expressament per als poemes, com la de la *Catarineta* escrita pel mestre Josep J. Llongueres.

Algunes de les 36 rimes que componen el volum són il·lustrades per fotografies que reproduïxen quadres, imatges, paisatges que tenen, o poden tenir, relació amb el tema del poema.

Encara, Rafael Catardi ha afegit unes transcripcions fonètiques per tal de reflexar el so dels mots en l'actualitat en boca dels algueresos.

I acaba l'endrega als seus amics catalans dient: "Si en tu, germà de Catalunya, si en el teu cor desperten un palpit d'emoció, això és que tu hauràs sentit, en les modulacions de l'idioma, el caliu de la llar pairal, l'eco llunyà dels crits dels almogàvers d'En Muntaner i dels gats de mar d'En Cabrera i dels moradors de la roca que la defensaven contra els narbonesos,

"que nos han fet la traïció
del molt alt rei d'Aragó".

En nom dels catalans de Catalunya, hem de dir-li: gràcies, Rafael Catardi, català de l'Alguer, per aquestes rimes i pel vostre afecte que és bessó del que sentim per vós.

Jordi Arbonès

"Ressorgiment" N° 674
setembre 1972